

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Obdo/24/2019
Identifikačné číslo spisu: 1213241377
Dátum vydania rozhodnutia: 28.05.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Miroslava Janečková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:1213241377.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu SBK INVEST, a.s., Nobelova 9, Bratislava, IČO: 35 764 066, zastúpeného RASLEGAL, s. r. o., Mostová 2, Bratislava, IČO: 36 855 561, proti žalovanému 1/ DRUDOP, stavebné a opravárenské družstvo, Bajkalská cesta 31, Bratislava, IČO: 00 168 017 a žalovanému 2/ Rental BA, s.r.o., Vlčie hrdlo 20, Bratislava, IČO: 46 942 360, obaja zastúpení FELŠÖCI & Partners, s.r.o., Bajkalská 31, Bratislava, IČO: 47 254 203, o určenie záložného práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 24Cb/235/2013, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 2Cob/5/2016-475 zo dňa 29. novembra 2016 v spojení s opravným uznesením č. k. 2Cob/5/2016-647 zo dňa 25. apríla 2017, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a .

II. Žalovaní m a j ú voči žalobcovi n á r o k na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava II (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 24Cb/235/2013-340 zo dňa 8. septembra 2015 rozhodol, že žalobu zamieta a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov konania.

2. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal, aby súd určil, že nehnuteľnosti vo výlučnom vlastníctve žalovaného 1/, nachádzajúce sa v kat. úz. X., obec L. - m. č. K., okres L. A., vedené na LV č. XXX (presne špecifikované v petite žaloby) sú zaťažené záložným právom v prospech žalobcu, pričom toto záložné právo bolo zapísané v evidencii nehnuteľností podľa rozhodnutia štátneho notárstva č. K. A. XXX/XX a zabezpečuje sa ním pohľadávka žalobcu voči spoločnosti Slovakia - CAR - Prna, spol. s r. o., IČO: 00 683 485, (ex offio výmaz 9. januára 2007), ktorá vznikla v dôsledku nesplatenia úveru poskytnutého na základe zmluvy o úvere č. XX/XXXX zo dňa 2. apríla 1992 a bola priznaná právoplatným rozsudkom Okresného súdu Bratislava I zo dňa 2. decembra 2004, č. k. 28Cb/121/2002-67. Žalobca sa súčasne domáhal, aby súd prvej

inštalácie rovnako určil, že aj nehnuteľnosti vo výlučnom vlastníctve žalovaného 2/, nachádzajúce sa v kat. úz. X., obec L. - m. č. K., okres L. A., vedené na LV č. XXXX (presne špecifikované v petite žaloby) sú zaťažené záložným právom v prospech žalobcu, pričom toto záložné právo bolo zapísané v evidencii nehnuteľností podľa rozhodnutia štátneho notárstva č. K. A. XXX/XX a zabezpečuje sa ním pohľadávka žalobcu voči spoločnosti Slovakia - CAR - Prna, spol. s r. o., IČO: 00 683 485, ktorá vznikla v dôsledku nesplatenia úveru poskytnutého na základe zmluvy o úvere č. XX/XXXX zo dňa 2. apríla 1992 a bola priznaná právoplatným rozsudkom Okresného súdu Bratislava I zo dňa 2. decembra 2004, č. k. 28Cb/121/2002-67.

3. Súd prvej inštalácie vec právne posúdil podľa ustanovení § 524 ods. 1 a 2 a § 528 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka a § 151a ods. 1, § 151b ods. 1, 2, 4 - 6, § 151d ods. 1, § 151f ods. 1, § 151g, § 100 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1. januára 1992 do 31. decembra 1992.

4. Na základe vykonaného dokazovania súd prvej inštalácie považoval za nesporné, že záložná zmluva, uzatvorená dňa 2. apríla 1992, je absolútne neplatným právnym úkonom. Neplatnosť záložnej zmluvy vo vzťahu k pozemkom, ktoré mali byť predmetom zálohu, z dôvodu neexistencie vlastníckeho práva záložcu k pozemkom v čase uzatvárania záložnej zmluvy, bola judikovaná aj právoplatnými rozsudkami Krajského súdu v Bratislave č. k. 62Cb/43/1998 - 151 zo 17. apríla 2002 v spojení s rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Obo/11/03 z 30. apríla 2003.

5. Za sporné považoval súd prvej inštalácie splnenie jednej z podmienok ustanovenia § 151d ods. 1 Občianskeho zákonníka účinného od 1. januára 1992 do 31. decembra 1992, a to existenciu dobromyseľnosti záložného veriteľa v čase uzatvárania neplatnej záložnej zmluvy a prijatia zálohu.

6. Súd prvej inštalácie upriamil pozornosť na to, že už samotná neplatná záložná zmluva obsahuje rozporuplné vyhlásenia záložcu (žalovaného 1/) ohľadom vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam, teda nemožno súhlasiť s tvrdením žalobcu, že žalovaný 1/ jednoznačne vyhlásil, že je vlastníkom zakladaných nehnuteľností. Poukázal na znalecký posudok č. XXX/XXX/XX, na ktorý záložná zmluva odkazovala a bol zmluvným stranám v čase uzatvárania záložnej zmluvy k dispozícii, z ktorého vyplývalo, že vlastníkom nehnuteľností na základe výpisu z listu vlastníctva bol označený ako Čs. štát - Drudop, opravárenské družstvo (trvalé užívanie). Súčasťou záložnej zmluvy mal byť aj výpis z evidencie nehnuteľností, ten však súdu sporovými stranami nebol predložený. Na základe dopytu na Okresný úrad L. A., katastrálny úrad, bola súdu predložená kópia originálu LV č. XXX, z ktorej je zrejmá genéza zmien, ako aj kópie listín evidovaných v zbierke listín KN pod číslami zmien - pvz XXX/XX, XX/XX. Z LV č. XXX vyplývalo, že na ňom bolo vyznačené trvalé užívanie v prospech žalovaného 1/, ako aj záložné právo v prospech Slovenskej poisťovne, a.s., ktoré bolo vymazané v roku 2003 pod č. XXXX/XX.

7. Súd prvej inštalácie vychádzal z výpisov a z listov vlastníctva z obdobia krátko pred (LV č. XXX vyhotovený dňa 20. decembra 1991 Strediskom geodézie v Bratislave) a po (výpis z evidencie nehnuteľností z listu vlastníctva č. XXX, vyhotovený dňa 17. júna 1992 Strediskom geodézie v Bratislava - mesto) uzatvorení záložnej zmluvy, kde na oboch je vyznačené len trvalé užívanie v prospech žalovaného 1/, a nie jeho výlučné vlastnícke právo.

8. Na základe uvedených skutočností súd prvej inštalácie dospel k záveru, že záložný veriteľ (právny predchodca žalobcu) nekonal pri uzatváraní záložnej zmluvy a prijatí zálohu dobromyseľne, nakoľko pri zachovaní minimálnej odbornej starostlivosti mu muselo byť zrejmé, že žalovaný 1/ nie je vlastníkom zakladaných nehnuteľností. Keďže záložný veriteľ v čase uzatvárania zmluvy a prijatia zálohy nekonal dobromyseľne, nedošlo ku kumulatívne splneniu všetkých podmienok pre vznik záložného práva podľa § 151d ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1. januára 1992 do 31. decembra 1992.

9. V súvislosti s námietkou nedostatku naliehavého právneho záujmu, uplatnenej žalovanými 1/ a 2/, súd prvej inštalácie vzhľadom na okolnosti prípadu dospel k názoru, že v záujme zabezpečenia právnej istoty je naliehavý právny záujem žalobcu na určovacej žalobe daný. Na námietku premlčania uplatnenú

žalovanými 1/ a 2/ súd prvej inštancie neprihliadol s odôvodnením, že vo veci ide o určovaciu žalobu, a nie výkon záložného práva alebo žalobu na plnenie, vyplývajúce zo záložného práva. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 OSP tak, že priznal náhradu trov konania žalovaným 1/ a 2/.

10. Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom zo dňa 29. novembra 2016, č. k. 2Cob/5/2016-475 v spojení s opravným uznesením zo dňa 25. apríla 2017, č. k. 2Cob/5/2016-647 prvým výrokom rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a druhým výrokom v časti výšky trov konania rozsudok Okresného súdu Bratislava II zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (opravným uznesením bola odstránená zrejma nesprávnosť v záhlaví rozsudku odvolacieho súdu).

11. Odvolací súd postupom podľa § 219 ods. 3 CSP, konštatujúc, že sa stotožňuje s právnym názorom súdu prvej inštancie, že dobromyseľnosť nebola preukázaná, rozhodol tak, že napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie - v časti týkajúcej sa veci samej - potvrdil ako vecne správne s poukazom na ust. § 387 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“). Zdôraznil, že žalovaný 1/ bol vždy iba subjektom, ktorý mal predmetné pozemky v trvalom užívaní, pretože vlastnícky titul k pozemkom podľa vtedy platných právnych predpisov nemohol byť pre súkromnú organizáciu vôbec pripustený. Žalovaný 1/ predmetné pozemky nadobudol do vlastníctva až kúpnu zmluvou z roku 2003, ktorá bola na LV č. XXX zapísaná ako titul dňa 15. januára 2004 pod č. Y-XXX/XX a kúpnu zmluvou z roku 2005, ktorá bola na LV č. XXX zapísaná ako titul dňa 20. júna 2005. Odvolací súd poukázal na nutný predpoklad dobromyseľnosti záložného veriteľa, ktorý sa skúma vždy k okamihu uzatvorenia záložnej zmluvy. Poukázal na to, že v čase uzatvárania záložnej zmluvy mal záložný veriteľ k dispozícii písomne vyhotovenú záložnú zmluvu, v ktorej záložca vyhlásil, že je vlastníkom založených nehnuteľností, ďalej znalecký posudok, z obsahu ktorého vyplývalo, že zakladané pozemky sú vo vlastníctve štátu, a nie záložcu a list vlastníctva, z ktorého vyplývalo trvalé užívanie pozemkov záložcom, v ktorom bol uvedený titul užívania (hospodárska zmluva z roku 1981), z ktorej vyplýval striktný zákaz založenia predmetných pozemkov v prospech tretích osôb. Uzavrel, že vzhľadom na jeho znalosť obsahu znaleckého posudku, ktorý bol súčasťou záložnej zmluvy, listu vlastníctva a hospodárskej zmluvy, nemožno vyvodiť jeho dobromyseľnosť.

12. Na rozdiel od súdu prvej inštancie, odvolací súd námietku premlčania vyhodnotil ako dôvodnú. Pri posudzovaní premlčania uplatneného nároku vychádzal z toho, že záložný veriteľ sa záložného práva od splatnosti zabezpečenej pohľadávky (dňa 1. januára 1997) nedomáhal a žalobu na určenie záložného práva podal až v roku 2013, t. j. po 16 rokoch. Odvolací súd dospel k záveru, že za tento čas došlo k premlčaniu nielen zabezpečenej pohľadávky, ale aj záložného práva (k 1. januáru 2007 tak, ako bolo namietané počas konania).

13. Odvolací súd poukázal na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústavný súd SR“) sp. zn. II ÚS 250/2011 zo dňa 8. decembra 2011, ktorý rozlišuje medzi zabezpečeným záložným právom obchodnoprávneho záväzku a občianskoprávneho záväzku. Uviedol, že je potrebné vychádzať aj z previazanosti ust. § 408 ods. 2 Obchodného zákonníka a § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pričom dospel k záveru, podľa ktorého k predĺženiu premlčacej doby zabezpečenej pohľadávky nedochádza v obchodnoprávných vzťahoch nad rámec jej absolútneho obmedzenia, hoci sa už pre ňu vedie exekúcia. V dôsledku toho ani podľa § 100 ods. 2 Občianskeho zákonníka nedôjde k predĺženiu (samotnej) premlčacej doby záložného práva, keďže je už zabezpečená pohľadávka premlčaná sama o sebe. Právo záložného veriteľa sa v obchodnoprávných vzťahoch premlčuje vždy najneskôr po uplynutí 10 rokov odo dňa, keď začalo po prvý raz plynúť, pričom platí, že záložné právo sa nepremľčuje skôr, ako ním zabezpečená pohľadávka.

14. Odvolací súd uzavrel, že premlčacia doba u pohľadávky vyplývajúcej z úverovej zmluvy zo dňa 2. apríla 1992, splatnej dňa 31. decembra 1996, začala plynúť dňa 1. januára 1997 a uplynula dňa 1. januára 2007 (bez ohľadu na to, že bola počas plynutia premlčacej doby priznaná súdom). Zdôraznil, že do 1. januára 2007 záložný veriteľ nezačal s výkonom súdom priznanej pohľadávky, a preto sa úverová pohľadávka uplynutím dňa 1. januára 2007 premlčala. Záložné právo sa nemohlo premlčať skôr, ako ním

zabezpečená pohľadávka, z čoho vyplýva, že záložné právo sa premlčalo až okamihom premlčania samotnej pohľadávky z úverovej zmluvy, t. j. dňa 1. januára 2007.

15. V závere svojho rozhodnutia konštatoval, že v prípade dobromyseľnosti záložného veriteľa treba zvažovať, či pri bežnej, obvyklej opatrnosti k okolnostiam daného prípadu, mohol tento pri uzatváraní záložnej zmluvy zistiť, že predmet zálohu nie je vo vlastníctve dlžníka. Súd neprihliadol na vyhlásenia štatutárnych zástupcov žalovaného, ktorí prehlasovali, že predmetné nehnuteľnosti sú ich vlastníctvom s poukazom na to, že nemali právnické vzdelanie a išlo iba o ich subjektívne vyhlásenia, nepodložené adekvátnymi listinami. Pozemky až do 31. decembra 1991 nemohli byť v súkromnom vlastníctve záložcu ako právnickej osoby, nakoľko to vylučovala právna úprava socialistického vlastníctva pozemkov a súkromné vlastníctvo pozemkov mohlo vzniknúť až po prijatí novely Občianskeho zákonníka, t. j. účinne od 1. januára 1992.

16. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) včas dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil ustanovením § 420 písm. f/ CSP, t. j. že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Ďalej prípustnosť dovolania odôvodnil aj podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, t. j. že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ďalej podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, t. j. že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená a napokon aj podľa ust. § 421 ods. 1 písm. c/ CSP, t. j. že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

17. Dovolateľ uviedol, že rozsudok odvolacieho súdu je nesprávny a bol vyhlásený v rozpore s pravidlami odvolacieho konania, pričom došlo k znemožneniu uplatňovania procesných práv dovolateľa v takom rozsahu, že to znamenalo závažný zásah do jeho práva na spravodlivý proces. Podľa dovolateľa sa obidva sudy v prejednávanom prípade nedostatočne vysporiadali s predloženými skutkovými okolnosťami a pochybili pri interpretácii a aplikácii právnych noriem. Svoje nesprávne a nelogické závery formulovali tak, že nemali zmysel, vnútornú súvislosť a vzájomné väzby so všetkými vykonanými dôkazmi.

18. Ďalej namietal, že odvolací súd nad rámec podaného odvolania zmenil právne posúdenie veci, keď ako dôvodnú vyhodnotil námietku premlčania vznesenú žalovanými, na ktorú súd prvej inštancie neprihliadol. Týmto konaním odvolacieho súdu malo podľa dovolateľa dôjsť k vydaniu prekvapivého súdneho rozhodnutia, nakoľko k zmene právneho posúdenia rozhodujúcej otázky došlo mimo sféru vplyvu dovolateľa, čím odvolací súd zaťažil konanie vadou podľa § 420 písm. f/ CSP. Prekvapivosť názoru odvolacieho súdu ohľadom premlčania je podľa dovolateľa aj v rozpore so základnou právnou teóriou a ustálenou rozhodovacou praxou, čo má podľa dovolateľa zakladať aj ďalší dovolací dôvod podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

19. Námietku premlčania - podľa názoru dovolateľa - nebolo možné v danom súdnom konaní uplatniť, nakoľko nešlo o výkon záložného práva a ani o žalobu na plnenie z tohto záložného práva. Z uvedeného dôvodu bolo dané konanie nespôsobilé k procesnej obrane v podobe námietky premlčania záložného práva.

20. Dovolateľ za nesprávne a nelogické považuje právne závery odvolacieho súdu v bode 99. rozhodnutia, z ktorého nie je zrejmé, z čoho súd získal skutkový záver o tom, že členovia štatutárneho orgánu záložcu nemali právnické vzdelanie, keďže sa v konaní o tom nevedlo žiadne dokazovanie. Podľa dovolateľa, ak odvolací súd založil svoj čiastkový právny názor na oslabení účinkov prejavenej vôle štatutárnych orgánov bez právnického vzdelania na základe skutočnosti, že štatutárni zástupcovia záložcu údajne nemali právnické vzdelanie, ide o prekročenie pravidiel civilného sporového konania, a to nielen v právnom hodnotení, ale aj pri získavaní poznatkov o skutkovom stave.

21. Dovolateľ namietal, že odvolací súd vo svojom rozhodnutí išiel nezákonne nad rámec vykonaného dokazovania, do odôvodnenia si svojvoľne vložil skutkové závery z vonkajšieho prostredia, o ktorých sa vôbec nedokazovalo, na tieto potom nevhodne aplikoval nesprávne právne úvahy a o tieto závery oprel svoje zistenia o údajnej nedobromyseľnosti záložného veriteľa.

22. Nevykonaním a ignorovaním návrhu na doplnenie dokazovania pripojením trestného spisu - ohľadom vytýkanej existencie sporného listu vlastníctva - obidva súde podľa dovolateľa zaťažili celé konanie závažnou procesnou vadou, vyústiacou do porušenia práva na spravodlivé konanie. Ignorovaním dovolateľovho procesného návrhu na doplnenie dokazovania o otázke dobromyseľnosti záložcu, ktorú súd následne považoval za rozhodujúcu, tak zjavne došlo k znemožneniu vykonávania žalobcových procesných práv. Dovolateľ ďalej uviedol, že ak súd prvej inštancie a aj odvolací súd považovali za rozhodujúce pre existenciu dobromyseľnosti len skutočnosť, že údajne súdu nepredložil žiadny dôkaz o existencii a obsahu listu vlastníctva, ktorý bol priložený k záložnej zmluve, resp. ktorý by preukazoval zapísané vlastnícke právo záložcu v období pred podpisom zmluvy a za nedostatočnú považovali argumentáciu ohľadom zápisu štátnym notárstvom, potom ide o prístup v rozpore so základnými princípmi dokazovania v civilnom konaní. Dovolateľ poukázal na to, že súde požadovali od dovolateľa za účelom preukázania dobromyseľnosti iba jediný dôkaz - list vlastníctva z roku 1992, pričom žiadne iné okolnosti a predložené dôkazy nevzali do úvahy, čím porušili právo na spravodlivé súdne konanie. Mal za to, že súde neprípustne selektívne postupovali v hodnotení dôkazov a pri právnom posúdení ich relevancie vo vzťahu k predmetu konania, čo malo za následok porušenie dovolateľovho práva na spravodlivý proces.

23. Podľa dovolateľa sa súde dopustili nesprávneho právneho posúdenia veci pri aplikácii a výklade ust. § 388 ods. 1 Obchodného zákonníka a ust. § 151d ods. 1 Občianskeho zákonníka v rozhodnom znení. Nesprávneho procesného postupu sa súde dopustili tým, že nevykonali dovolateľom navrhované dôkazy a dôsledok tejto okolnosti pričítali na ťarchu dovolateľa, ako aj tým, že odvolací súd bez nariadenia pojednávania zmenil právne posúdenie veci, s týmto zámerom žalobcu neoboznámil a nedal mu možnosť na takúto zmenu reagovať.

24. V závere dovolateľ uviedol, že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebolo riešené ani posúdenie okolností dobromyseľnosti záložného veriteľa vo vzťahu k právnej úprave záložného práva podľa ust. § 151d Občianskeho zákonníka v znení k 2. aprílu 1992 v spojení so zásadou „v pochybnostiach v prospech záložného veriteľa“. To potom zakladá dôvod prípustnosti dovolania aj podľa ust. § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

25. Na základe vyššie uvedeného dovolateľ žiadal napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmeniť a žalobe vyhovieť, prípadne predmetné rozhodnutie zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Zároveň žiadal, aby žalovaní 1/ a 2/ boli povinní nahradiť žalobcovi spoločne a nerozdielne trovy dovolacieho konania.

26. Žalovaní k dovolaniu žalobcu podali vyjadrenie, v ktorom uviedli, že dovolacia argumentácia žalobcu nemôže byť spôsobilá vyvrátiť právnu argumentáciu obsiahnutú v rozhodnutí odvolacieho súdu o nedôvodnosti podanej žaloby. Poukázali na skutočnosť, že odkaz žalobcu na ust. § 388 Obchodného zákonníka potvrdzuje argumentáciu žalovaných, avšak na posudzovaný prípad sa nevzťahuje, keďže premĺčanie záložného práva k nehnuteľnostiam sa spravuje výlučne ustanoveniami Občianskeho zákonníka. Dovolanie podané podľa ust. § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že napadnuté rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Žalobca však v podstatnej miere dovolanie odôvodňuje skutkovými okolnosťami veci, čo nezakladá prípustnosť dovolania podľa ust. § 421 CSP. Žalovaní 1/ a 2/ navrhli, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie žalobcu odmietol podľa § 447 písm. c/, f/ CSP, prípadne zamietol podľa ust. § 448 CSP a súčasne im priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

27. O dovolaní žalobcu rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením sp. zn. 1Obdo/19/2017 z 19. decembra 2017, ktorým dovolanie žalobcu odmietol a žalovaným priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov dovolacieho konania. Na základe sťažnosti žalobcu Ústavný súd Slovenskej republiky

(ďalej aj „Ústavný súd SR“) nálezom č. k. IV. ÚS 321/2018-128 z 15. novembra 2018 zrušil uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. IObdo/22/2017 z 19. decembra 2017 a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Prídŕžajúc sa svojich právnych záverov obsiahnutých v zjednocujúcom stanovisku, ktoré bolo prijaté plénom Ústavného súdu SR dňa 25. apríla 2018 konštatoval, že Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý sa pri skúmaní prípustnosti dovolania obmedzil len na posúdenie prípustnosti dovolania z hľadiska ust. § 420 písm. f/ CSP, hoci žalobca v dovolaní uplatnil súbežne dôvody prípustnosti dovolania podľa ust. § 420 písm. f/ CSP, ako aj podľa ust. § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP, porušil základné právo žalobcu na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „Ústava SR“), ako aj jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „Dohovor“). Ďalej Ústavný súd SR upriamil pozornosť na to, že aj Veľký senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky medzičasom prehodnotil závery obsiahnuté v jeho predchádzajúcom rozhodnutí z 19. apríla 2017 a uznesením sp. zn. IVCdo/1/2018 z 21. marca 2018 rozhodol, že kumulácia dovolacích dôvodov podľa ust. § 420 CSP a § 421 CSP je prípustná.

28. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací v zmysle ustanovenia § 35 CSP (ďalej aj „dovolací súd“ alebo „NS SR“), po zrušení predchádzajúceho rozhodnutia Ústavným súdom Slovenskej republiky, po zistení, že dovolanie podala včas strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP a contrario) najskôr skúmal, či tento mimoriadny opravný prostriedok žalobcu je prípustný.

29. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný procesný kódex. Aj po zmene právnej úpravy civilného sporového konania treba dovolanie naďalej považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa CSP nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

30. Dovolateľ odôvodnil prípustnosť dovolania ustanovením § 420 písm. f/ CSP a tiež ustanovením § 421 ods. 1 písm. a/, b/, c/ CSP.

31. Podľa ust. § 419 CSP, proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

32. Podľa ust. § 420 písm. f/ CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

33. Podľa ust. § 421 ods. 1 CSP, dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho v súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/), alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/), alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/). Podľa odseku 2, dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa ust. § 357 písm. a/ až n/.

34. Podľa ust. § 431 ods. 1 CSP, dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení.

35. Podľa ust. § 431 ods. 2 CSP, dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva

táto vada.

36. Podľa ust. § 432 ods. 1 CSP, dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci.

37. Podľa ust. § 432 ods. 2 CSP, dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

38. Podľa ust. § 428 CSP, v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, s akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

39. Podľa ust. § 440 CSP, dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

40. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu, spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie procesných práv garantovaných Ústavou SR.

41. Pre záver o prípustnosti dovolania v zmysle ust. § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že došlo k vade vymenovanej v tomto ustanovení; rozhodujúcim je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolateľom vymedzenému dôvodu zmätočnosti skutočne došlo.

42. Dovolateľ podstatnú časť argumentácie, ktorou odôvodnil zásah do svojho práva na spravodlivý súdny proces podľa ust. § 420 písm. f/ CSP videl v tom, že odvolací súd založil svoje rozhodnutie na inom právnom názore než súd prvej inštancie, ku ktorému nemal možnosť sa vyjadriť. Za odopretie práva na spravodlivý proces považoval dovolateľ aj nepreskúmateľnosť rozhodnutia, ako aj nevykonanie ním navrhovaných dôkazov.

43. K porušeniu dovolateľovho práva na spravodlivý súdny proces malo dôjsť v spore vydaním neočakávaného, prekvapivého rozhodnutia odvolacím súdom. Dovolateľ toto porušenie videl v tom, že odvolací súd zmenil právne posúdenie veci, keď ako dôvodnú vyhodnotil námietku premlčania vznesenú žalovanými, na ktorú súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia neprihliadol. Týmto konaním odvolacieho súdu malo dôjsť k zmene právneho posúdenia rozhodujúcej otázky mimo vplyvu dovolateľa.

44. Dovolací súd uvádza, že o tzv. prekvapivé rozhodnutie ide predovšetkým vtedy, keď odvolací súd založí svoje rozhodnutie vo veci na iných právnych záveroch, ako súd prvej inštancie, za súčasného naplnenia tej okolnosti, že proti týmto iným právnym záverom odvolacieho súdu nemá strana sporu možnosť vyjadrovať sa, právo argumentovať, prípadne predkladať nové dôkazy, ktoré sa z hľadiska právnych záverov súdu prvej inštancie nejavili ako významné.

45. V súvislosti s touto námietkou dovolací súd skúmal tvrdenia dovolateľa ohľadom možnosti vyjadriť sa k námietke premlčania v konaní v tom smere, či (ne)išlo o prekvapivé rozhodnutie a či spôsob rozhodovania odvolacieho súdu (ne)možno považovať za ústavne konformný. Z obsahu spisu vyplýva, že strany sporu mali na súde prvej inštancie dostatočný priestor argumentovať a tvrdiť skutočnosť významné z hľadiska vznesenej námietky premlčania. Žalobca aj obaja žalovaní túto možnosť v konaní aj využili, pričom po vznesení námietky žalovanými žalobca niekoľkokrát vo svojich vyjadreniach uviedol k nej argumenty, s ktorými sa odvolací súd vysporiadal.

46. Žalobca sa k námietke premlčania vyjadril už v replike vo vyjadrení k spoločnému vyjadreniu žalovaných k žalobe zo dňa 17. februára 2014 v čl. II. bode 2 podania (založené je v spise na č. l. 104), v ktorom uviedol, že námietku premlčania uplatnenú žalovanými 1/ a 2/ nie je možné použiť, keďže ide o určovaciu žalobu, a nie výkon práva. Ďalej sa k námietke premlčania vyjadril aj na pojednávaní konanom na Okresnom súde Bratislava II dňa 10. júna 2014, pričom z vyjadrenia právneho zástupcu žalobcu

(zažurnalizované je na č. l. spisu 149) vyplýva, že žalobca zotrúva na svojom stanovisku, že námietku premlčania nie je možné v danom konaní uplatniť, nakoľko predmetom konania nie je výkon záložného práva, ale určenie, či tu právo je alebo nie je. Opätovne sa žalobca k námietke premlčania vyjadril vo vyjadrení k písomnému vyjadreniu žalovaných zo dňa 19. novembra 2014 v čl. II bode 1.4 (založené je v spise na č. l. 247), v ktorom výslovne uviedol, že v otázke premlčania zotrúva na svojej predchádzajúcej argumentácii zo dňa 17. februára 2014. Žalobca zaujal stanovisko k námietke premlčania aj na ďalšom pojednávaní konanom na Okresnom súde Bratislava II dňa 3. decembra 2014 (zápisnica je založená v spise na č. l. 255), kde právny zástupca žalobcu uviedol, že záložné právo je vecným právom a ako také sa nepremľčuje a z toho dôvodu sa žalovaní nemôžu v danom konaní úspešne domáhať premlčania záložného práva. Podľa žalobcu by premlčaný mohol byť len výkon záložného práva, avšak súd pri rozhodovaní o určovacej žalobe nemá dostatočné podklady na to, aby žalobu zamietol z dôvodu prípadného premlčania výkonu záložného práva v budúcnosti. Jeho argumentácia tak bola súdu aj žalovaným známa a k jej hodnoteniu nebolo potrebné vykonávať osobitné dokazovanie. Žalobcovi bola známa aj detailná argumentácia žalovaných ohľadom aplikácie zákonných ustanovení premlčania, ku ktorej sa odvolací súd priklonil, a na ktorú žalobca vždy len stručne a rovnako reagoval (argumentácia žalovaných 1/ a 2/ z 24. februára 2014 /založená na č. l. 109/, z 26. marca 2014 /založená na č. l. 117/, zo dňa 16. októbra 2014 /založená na č. l. 216/, zo dňa 26. januára 2015 /založená na č. l. 261). Postoj a obsah námietky premlčania boli predmetom pojednávania, ako aj predmetom vyjadrení žalovaných, obsah ich argumentácie tak bol žalobcovi počas celého konania známy, premlčanie bolo stále otázkou súvisiacou s predmetom konania a z právneho hľadiska otázkou, s ktorou sa musel aj odvolací súd zaoberať a vyjadriť sa k nej.

47. V posudzovanom prípade sa súd prvej inštancie námietkou premlčania zaoberal so záverom, že na ňu nebude prihliadať, nakoľko podľa neho išlo o určovaciu žalobu, a nie výkon záložného práva alebo žalobu na plnenie, vyplývajúce zo záložného práva, teda premlčanie nepovažoval za potrebné vyhodnotiť pred posúdením samotnej povahy veci čo do jej merita. Odvolací súd - na rozdiel od súdu prvej inštancie - túto otázku posúdil tak, že námietku premlčania vyhodnotil ako jeden z dvoch dôvodov na zamietnutie žaloby, pričom v konečnom dôsledku jeho rozhodnutie - čo do riešenia merita veci - nevedlo k záverom odlišným od záverov formulovaných prvoinštančným rozhodnutím.

48. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí - okrem poukazu na správne závery súdu prvej inštancie pri interpretácii právnej úpravy obsiahnutej v ust. § 151d, § 151f a § 151g Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1. januára 1992 do 31. decembra 1992 - poukázal aj na premlčanie práva uplatneného v konaní podľa ust. § 100 ods. 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1. januára 1992 do 31. decembra 1992, podľa ktorého sa právo premlčí, ak sa nevykonalo v dobe v tomto zákone ustanovenej (§ 101 až § 110 OZ). Odvolací súd svoj právny záver podrobne odôvodnil, pričom pre jeho prijatie a hodnotenie právnej otázky premlčania nemusel vykonať žiadne ďalšie dokazovanie, keďže nešlo o prípad v zmysle ust. § 384 ods. 1 a 2 CSP, kedy odvolací súd je povinný dokazovanie v potrebnom rozsahu zopakovať sám, ak má za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Skutkové závery súdu prvej inštancie boli správne (a viedli k vecne správnejmu meritórnemu rozhodnutiu) a dokazovanie tak opakovať nebolo potrebné, pričom nebolo potrebné v zmysle odseku 2 ani doplniť dokazovanie vykonaním ďalších dôkazov. Postup súdov obidvoch inštancií v súvislosti s dokazovaním je výlučne v ingerencii konajúcich súdov a súvisí s ich úvahou o tom, či tvrdené skutočnosti boli dostatočne preukázané, alebo či je potrebné v dokazovaní pokračovať pri zachovaní princípov procesnej ekonomie.

49. Dovolací súd konštatuje, že nebol dôvodný ani prípadný postup podľa ust. § 382 CSP, keďže ustanovenia o premlčaní boli použité priamo v odôvodnení rozhodnutia prvoinštančného súdu, nimi sa tento stručne zaoberal (v kontexte s povahou určovacej žaloby) a aj samotné strany sporu sa v priebehu konania pred prvoinštančným súdom k vznesenej námietke podrobne viackrát vyjadrili. V prípade, že vyhodnotenie dôkazov prvoinštančným súdom je po právnej stránke nesprávne, odvolací súd môže zaujať vo veci správne hodnotiace stanovisko, aj keď dôkazy znova nevykoná (napr. v prípade zmeny právnej kvalifikácie), za predpokladu rešpektovania ustanovenia § 382 CSP (viď Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. Civilný sporový poriadok.

Komentár. C. H. Beck: Praha, 2016, s. 1279).

50. Odvolací súd, vychádzajúc zo skutočností a dôkazov obsiahnutých v spise, doložených samotnými stranami sporu a v rámci konania pred súdom prvej inštancie aj ním prejednanými, mal dostatočne osvedčené (pričom toto ani medzi stranami nebolo sporné), že záložná zmluva bola uzatvorená dňa 2. apríla 1992 a záložný veriteľ sa záložného práva od splatnosti zabezpečenej pohľadávky dňa 1. januára 1997 nedomáhal - žalobu na určenie záložného práva v tomto konaní podal až v roku 2013, t. j. 16 rokov od splatnosti zabezpečenej pohľadávky. S poukazom na relevantné zákonné ustanovenia dospel k záveru, že za tento čas došlo k premlčaniu nielen zabezpečenej pohľadávky, ale aj samotného záložného práva k 1. januáru 2007, a to pri obsiahlom a právne dôkladne argumentovanom odôvodnení svojho záveru (pričom výklad použitý odvolacím súdom zodpovedá výkladu použitému v náleze Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 250/2011 zo dňa 8. decembra 2011, t. j. odvolací súd neprijal závery odporujúce konštantnej judikatúre alebo vybočujúce z rámca ústavne konformného výkladu právnych noriem).

51. Dovolací súd má za to, že v danom prípade nešlo o rozhodnutie, ktoré nemohol žalobca predvídať a bolo pre neho prekvapivé, ale len o iný právny názor odvolacieho súdu v otázke, ku ktorej už obidve sporové strany predtým v konaní dostatočne argumentovali a zaujali stanovisko. Odvolací súd nešiel ani nad rámec odvolacieho prieskumu, keďže aj vo vyjadrení žalovaných k odvolaniu títo opätovne námietku premlčania ako relevantnú vzniesli a ako právnu otázkou sa ňou odvolací súd musel zaoberať. Preto, ak sa odvolací súd v prejednávanej veci zaoberal aj námietkou premlčania, nemožno jeho rozhodnutie považovať za prekvapivé s prípadným procesným dôsledkom porušenia práva žalobcu na spravodlivý proces. Dovolací súd preto uzatvára, že rozhodnutie odvolacieho súdu nevykazuje znaky prekvapivého a arbitrárneho rozhodnutia, čím nie je daný dovolací dôvod podľa ust. § 420 písm. f/ CSP.

52. Vo vzťahu k námietke dovolateľa, že obidva súde nevykonali ním navrhované dôkazy, čo malo za následok zásah do dovolateľovho práva na spravodlivý súdny proces, dovolací súd považuje za potrebné poukázať na čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ktorý zaručuje právo na spravodlivé súdne konanie, avšak neustanovuje žiadne pravidlá pre prípustnosť dôkazov alebo spôsob, ktorým majú byť posúdené. Význam dôkazov a potrebnosť ich vykonania sú otázky, ktorých posúdenie je zásadne v právomoci toho orgánu, ktorý rozhoduje o merite návrhu - inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (sp. zn. I. ÚS 52/03).

53. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces však pre procesnú stranu nevyplýva právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (viď napríklad rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

54. Súd v konaní nie je viazaný návrhmi strán na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (§ 185 ods. 1 CSP,) a nie sporových strán. Ak súd teda v priebehu konania nevykoná všetky navrhované dôkazy, resp. vykoná iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá to vadu konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, lebo to nemožno považovať za znemožnenie uplatnenia procesných práv, ktoré strana nemohla uplatniť a v dôsledku nesprávneho postupu súdu bola z nich vylúčená (obdobne R 125/1999, R 6/2000). S poukazom na vyššie uvedené táto námietka dovolateľa nie je opodstatnená.

55. Žalobca naplnenie dovolacieho dôvodu podľa ust. § 420 písm. f/ CSP videl aj v tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné, keďže odvolací súd sa nevysporiadal ani s jednou odvolacou námietkou žalobcu.

56. Z ustanovenia § 220 ods. 2 CSP vyplýva, že v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe, odôvodnenie rozsudku obsahuje aj dôkladné odôvodnenie tohto odklonu (§ 220 ods. 3 CSP).

57. Z uznesenia Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 115/03 z 3. júla 2003 vyplýva, že všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, stačí na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces.

58. K námietke nepreskúmateľnosti súdneho rozhodnutia dovolací súd odkazuje aj na závery zjednocujúceho stanoviska, ktoré prijalo občianskoprávne kolégium Najvyššieho súdu Slovenskej republiky dňa 3. decembra 2015 pod č. 2/2016, podľa ktorého: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle ust. § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa ust. § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku“. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne.

59. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska č. 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

60. V posudzovanom prípade rozhodnutie odvolacieho súdu obsahuje precíznu právnu argumentáciu ako k namietanému premĺčaniu, tak aj k ďalším odvolacím námietkam. Rozhodujúcimi odvolacími námietkami žalobcu sa odvolací súd zaoberal a napriek tomu, že už prvoinštančné rozhodnutie dávalo odpovede na ním vznesené námietky, odvolací súd na zdôraznenie správnosti jeho záverov uviedol aj ďalšie dôvody, a to s oporou v relevantnom zákonomnom znení použitých právnych noriem.

61. Odvolací súd objasnil, prečo žalobcom predložený list vlastníctva ako dôkaz vyhodnotil ako nedôveryhodný. Žalobca predložil list vlastníctva, tento však bol bez pečiatky, podpisu a označenia osoby, ktorá ho vydala, čo založilo pochybnosti o jeho hodnovernosti. Za podstatné však súdy považovali dátum jeho vyhotovenia 23. augusta 1993, čo je viac ako rok po uzavretí záložnej zmluvy. Odvolací súd sa vyjadril aj k námietke žalobcu týkajúcej sa registrácie záložnej zmluvy štátnym notárstvom, aj k hodnoteniu dokazovania súdom prvej inštancie v súvislosti so skutočnosťou, že štatutárny zástupca žalovaného 1/ mal za to, že je vlastníkom predmetných nehnuteľností. Za rozhodujúce pre posúdenie dobromyseľnosti považoval odvolací súd objektívne skutočnosti, a nie subjektívne presvedčenie záložcu.

62. Podľa názoru dovolacieho súdu, obidve rozhodnutia súdov nižšej inštancie zodpovedajú požiadavkám kladeným na odôvodnenie rozhodnutia (§ 220 ods. 2 CSP). Súd prvej inštancie, ako aj

odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedli rozhodujúci skutkový stav, primeraným spôsobom opísali priebeh konania, stanoviská sporových strán k prejednávanej veci, výsledky vykonaného dokazovania a citovali právne predpisy, ktoré aplikovali na daný prípad a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Súdny prímernane vysvetlili, z akých úvah a dôkazov vychádzali pri posudzovaní premlčania záložného práva a pri závere o nedobromyseľnosti záložného veriteľa v čase uzatvárania neplatnej záložnej zmluvy a prijatia zálohy. Za porušenie základného práva zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v žiadnom prípade nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv žalobcu. Dovolací súd preto dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nepovažuje za nedostatočne odôvodnené, resp. nepreskúmateľné.

63. So zreteľom na vyššie uvedené dovolací súd dospel k záveru, že v konaní pred odvolacím súdom nedošlo k dovolateľom namietanej vade uvedenej v ust. § 420 písm. f/ CSP.

64. V súvislosti s ustanovením § 421 ods. 1 písm. b/ dovolateľ uviedol, že podľa jeho vedomostí v praxi dovolacieho súdu nebolo riešené posúdenie okolností dobromyseľnosti záložného veriteľa vo vzťahu k právnej úprave záložného práva podľa ust. § 151d Občianskeho zákonníka v znení k 2. aprílu 1992 v spojení so zásadou „v pochybnostiach v prospech záložného veriteľa“. Jedným z dôvodov, pre ktorý súd prvej inštancie žalobu zamietol a odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil je, že záložný veriteľ nekonal pri uzatváraní záložnej zmluvy a prijatí zálohu dobromyseľne. Posúdenie dobromyseľnosti malo teda pre rozhodnutie odvolacieho súdu kľúčový význam. Osobitne významným znakom otázky relevantnej v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. b/ CSP je jej zásadný právny význam. Súčasná právna úprava dáva dovolaciemu súdu právomoc rozhodnúť o tom, či ide o otázku zásadného právneho významu, ktorá (ne)bola doposiaľ riešená a z tohto pohľadu rozhodnúť o prípustnosti dovolania na základe dôvodov uvedených dovolateľom (§ 432 CSP). Otázkou zásadného právneho významu je otázka, ktorá je významná nielen pre tú - ktorú prejednanú právnu vec (spor), ale aj zo širších hľadísk, najmä z hľadiska celkovej rozhodovacej praxe všeobecných súdov Slovenskej republiky (napr. sp. zn. 1Cdo/132/2009, 5Cdo/1/2010, 7Cdo/117/2011). Zásadný právny význam otázky, ktorú má na mysli ust. § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, je daný zámerom prispieť k zjednocovaniu rozhodovania všeobecných súdov Slovenskej republiky. Dovolací súd je však toho názoru, že vo všeobecnosti nemožno jednotne určiť, t. j. unifikovať okolnosti, za existencie ktorých by bolo možné prijať záver o dobromyseľnosti záložného veriteľa, že záložca je oprávnený vec založiť. Takéto okolnosti - podľa názoru dovolacieho súdu - nemožno jednotne určiť ani judikatúrou, pretože posúdenie dobromyseľnosti bude vždy závisieť od okolností a súvislostí konkrétneho prípadu, ktoré sú svojou povahou jedinečné a v iných prípadoch sa nemusia ani vyskytnúť. S poukazom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolateľ neopodstatnene vymedzuje prípustnosť svojho dovolania z ust. § 421 ods. 1 písm. b/ CSP.

65. Ďalej dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ako aj z ust. § 421 ods. 1 písm. b/ CSP namietajúc, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci, pričom rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá ešte nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešená, alebo ak bola, tak v tejto veci sa odvolací súd od nej zásadne odklonil. Pre právnu otázku, ktorú má na mysli § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, je charakteristický „odklon“ jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide tu o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky, odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“. Požiadavka, aby sa na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní v rovnakých podmienkach dala rovnaká odpoveď, je neodmysliteľnou súčasťou princípu právnej istoty (napr. I.ÚS 87/93, PL.ÚS 16/95, II.ÚS 80/99). Princíp právnej istoty je definovaný ako stav, v ktorom každý môže očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. Za otázku, majúcu zásadný právny význam, dovolateľ považoval otázku posúdenia možnosti vzniesť námietku premlčania záložného práva mimo konania, v ktorom ide o výkon, resp. vymáhanie takéhoto práva. Tvrdený odklon od ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky preukazoval žalobca odkazom na rozhodnutie sp. zn. 1MCdo/8/2008, rozhodnutie publikované pod R 26/1975 a rozhodnutie, ku ktorému dospel Najvyšší súd Českej republiky (ďalej aj

„NS ČR“) v rozhodnutí sp. zn. 29Odo/565/2001.

66. V tomto smere dovolací súd uvádza, že „ustálená rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky“ je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach NS SR, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax, vyjadrenú opakovane vo viacerých, nepublikovaných rozhodnutiach NS SR, alebo dokonca aj v jednotlivom, doposiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia NS SR názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali. Vychádzajúc z uvedeného, odklon riešenia od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ktorý zvolil odvolací súd, nemožno preukazovať odkazom na rozsudok súdu cudzieho štátu - Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 29Odo/565/2001, ako na to poukázal žalobca v dovolaní. V súvislosti so žalobcom tvrdeným dovolacím dôvodom judikatúrneho odklonu dovolací súd upriamuje pozornosť na tú skutočnosť, že žalobcom uvádzané rozhodnutia nesúvisia s meritom sporu, keď v uznesení sp. zn. 1MCdo/8/2008 NS SR vyslovil, že obidva nižšie súdy nesprávne posúdili otázku premlčateľnosti práva nájmu [neušlo pozornosti dovolacieho súdu, že súd v odôvodnení uznesenia konštatoval, že by nebolo možné premlčané právo priznať, t. j. určiť, že takéto právo má, nakoľko by jeho právo po účinne vznesenej námietke premlčania stratilo nárok na vynútiteľnosť, súdne potvrdenie uplatneného práva, a to aj v rámci konania, v ktorom navrhovateľ požaduje od súdu priznanie autoritatívnej ochrany vo forme určovacieho (deklarátorného) výroku]. Judikát R 26/1975 sa zaoberá odlišnými otázkami týkajúcimi sa vydania bezdôvodného obohatenia. Dovolací súd zdôrazňuje, že ani samotný dovolateľ podstatu odklonenia sa (v čom spočíva rozdiel) od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v dovolaní nekonkretizoval.

67. Ústavný súd SR v odôvodnení nálezu č. k. IV. ÚS 321/2018-128 z 15. novembra 2018, ktorým zrušil uznesenie NS SR sp. zn. 1Obdo/22/2017 z 19. decembra 2017 a vec mu vrátil na ďalšie konanie konštatoval, že nie je vylúčené, aby namietané dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP boli naplnené pri riešení viacerých právnych otázok. Žalobca však uplatnil popri sebe navzájom protichodné, logicky sa vylučujúce dôvody prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a/ a písm. b/ CSP v súvislosti s riešením nie viacerých, ale jedinej právnej otázky, a to posúdenia možnosti vzniesť námietku premlčania záložného práva mimo konania, v ktorom ide o výkon/vymáhanie takéhoto práva.

68. Pokiaľ procesná strana tvrdí, že určitá právna otázka už bola dovolacím súdom vyriešená a zvolené riešenie sa stalo súčasťou „ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu“, od ktorej sa odvolací súd odklonil (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), je len logické, že súčasne nemôže úspešne argumentovať tým, že tá istá právna otázka ešte nebola dovolacím súdom vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP).

69. V bode I. dovolania dovolateľ uviedol ako ďalší dôvod prípustnosti dovolania aj § 421 ods. 1 písm. c/ CSP. Z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. c/ CSP je relevantná právna otázka, pri riešení ktorej sa v rozhodovacej praxi vyskytla nejednotnosť navonok prejavovaná v prijatí odlišných právnych názorov; inými slovami ide o otázku, ktorú už dovolací súd riešil, avšak právne názory dovolacích senátov ostali nejednotné a neustálené (nepredstavujú ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu). V dovolaní žalobca však vôbec nekonkretizoval, v čom vidí rozdielnosť rozhodovania posudzovania právnej otázky dovolacím súdom, preto dovolací súd nevie k tomu zaujať bližšie stanovisko.

70. Dovolateľ je povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 CSP zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania; jediný prípad, o ktorý sa však nejedná v prejednávanej právnej veci, v ktorom výnimočne vedie dovolateľa k tomu, aby svoje dovolanie niečím doplnil alebo nedostatok niečoho v dovolacom konaní odstránil, vyplýva z ust. § 436 ods. 1 CSP.

71. Z dôvodov vyššie uvedených dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu neumožňuje, aby bol na jeho základe uskutočnený meritórny prieskum. So zreteľom na to dovolací súd uzatvára, že dovolanie žalobcu je procesne neprípustné, a preto ho podľa § 447 písm. c/ a písm. f/ CSP odmietol.

72. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania Najvyšší súd Slovenskej republiky neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP; § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP). O výške náhrady trov konania žalovaných rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

73. Rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.